

En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50)

Remiss från Försvarsdepartementet
Remisstid den 31 december 2023

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård

Sammanfattning av ärendet

Försvarsdepartementet har remitterat En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50) bland annat till Stockholms stad för yttrande.

Med försörjningsberedskap avses verksamhet som syftar till att i fred och krig upprätthålla försörjning av varor och tjänster som är nödvändig för befolkningens överlevnad samt för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller att bidra till det militära försvarets förmåga. Försörjningsberedskapen omfattar såväl statlig som privat, regional och kommunal verksamhet. I betänkandet framgår att ansvaret för att planera och skapa en beredskap för samhällets mest nödvändiga varu- och tjänsteförsörjning i allvarliga krissituationer och höjd beredskap måste vila på staten i första hand.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och servicenämnden.

Stadsledningskontoret bedömer att förslagen ämnar stärka samhällets förmåga att upprätthålla den försörjning av varor och tjänster som är nödvändig för befolkningens överlevnad, för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller för att bidra till det militära försvarets förmåga. Stadsledningskontoret delar betänkandets anförande att försörjningsberedskap i första hand är ett statligt ansvar och påtalar att utredningen inte klargör ansvarsfördelningen mellan offentliga aktörer fullt ut.

Servicenämnden anser att förslaget ligger rätt i tiden och ger förutsättningar för goda samarbeten och erfarenhetsutbyten inom beredskapssektorerna och mellan region och kommun. Nämnden vill dock påtala vikten av att det för kommuner skapas tydlighet

avseende ansvar och omfattning för den svenska försörjningsberedskapen i relation till den kommunala finansieringsprincipen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är uppenbart att den svenska försörjningsberedskapen behöver förstärkas. Det är därför välkommet att den förra regeringen tillsatte en utredning för att föreslå åtgärder som kan bidra till en sådan stärkt beredskap.

I flera avseenden föreslår utredningen förslag som tydliggör ansvaret för samhället och mellan myndigheter samt mellan myndighet och andra samhällsliga aktörer. Det är välkommet och viktigt.

Några av de synpunkter jag särskilt vill lyfta är exempelvis den som stadsledningskontoret konstaterar om att det är rimligt att anta att näringsidkare som levererar samhällsviktiga varor och tjänster verkar på en nationell eller internationell marknad och har en relativt svag förankring på lokal nivå. Istället för ett underifrånperspektiv där kommuner och regioner ska genomföra lokala och regionala analyser är det rimligt att föreslagna försörjningsanalysmyndigheter först bör genomföra en nationell kartläggning av behov inom respektive beredskapssektor.

Ur samma perspektiv är det viktigt att värdera stödet från Upphandlingsmyndigheten. Det är viktigt att myndigheten definierar behoven brett och att uppdraget även innefattar stöd till kommuner.

Stadsledningskontoret påpekar att utredningen varit avgränsad från att dimensionera försörjningsberedskapen och att uppskatta kostnader för den framtida försörjningsberedskapen. Ett framtida klargörande är avgörande för att kunna värdera kostnader och fullföljandet av finansieringsprincipen. Denna bör precis som servicenämnden konstaterar också ta hänsyn till de långsiktiga kostnader som uppstår i form av exempelvis personalkostnader.

Slutligen, i likhet med vad stadsledningskontoret påtalar, anser jag att utredningen inte tillräckligt klargör ansvarsfördelningen mellan offentliga aktörer. I betänkandet anføres att offentliga aktörers ansvarsområden i vissa fall behöver förtydligas. Mot bakgrund av förslaget om att försörjningsberedskap i första hand är ett statligt ansvar och att den nationellt samordnande funktionen ska stödja statliga myndigheter med beredskapslager krävs det ytterligare förtydliganden.

Med detta sagt är utredningens förslag i huvudsak välkommet och får ses som ett första steg i att stärka det offentliga förmåga såväl som rådighet.

Stockholm den 13 december 2023

Karin Wanngård

Bilaga

Remiss - En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50), dnr KS 2023/1032-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Centerpartiet delar finansborgarrådets synpunkt att det är uppenbart att den svenska försörjningsberedskapen behöver förstärkas. Det är därför välkommet att den förra regeringen tillsatte en utredning för att föreslå åtgärder som kan bidra till en sådan stärkt beredskap.

Centerpartiet vill särskilt lyfta fokus till matens vikt i svensk försörjningsberedskap. Stockholm kan och ska gå före i arbetet med att höja produktionsnivåerna för svensk närodlat mat. Detta är särskilt viktigt i tider av krig och kriser i Sveriges närområde. Idag ligger den svenska självförsörjningsgraden på cirka 50 procent, en nivå vi behöver höja. Stockholm kan bidra genom goda möjligheter att producera betydligt mycket mer mat än vad som görs i nuläget. Det är exempelvis inte rimligt att svensk matproduktion har betydligt strängare krav än vad stadens egen matupphandling har att följa. Om en råvara kan produceras i Sverige, eller i Stockholm, så borde regeln vara att den svenskproducerade råvaran köpas in.

I Centerpartiets skuggbudget för 2024 så har vi ökat satsningarna för Matstaden Stockholm som både kan stötta näringslivet, öka möjligheterna till smakupplevelser och sprida kunskap kring livsmedel, klimatsmartare val och självförsörjning. Bland annat genom att upphandla 100 procent svenskt där det är möjligt, servera mer viltkött i stadens verksamheter, låta alla skolbarn besöka en bondgård och införa enklare odlingskunskap på stadens förskolor.

Matstaden Stockholm ska också verka för att främja näringslivet och öka möjligheterna till kulinariska matupplevelser inom stadens gränser. Bland annat genom stöd till en av världens största matfestivaler Smaka på Stockholm.

Ärendet

Den utredning som redovisats i betänkandet En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50) avsåg att analysera och föreslå en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen samt utreda principer och former för finansiering av samhällets försörjningsberedskap.

Utredaren skulle bl.a. analysera och föreslå:

- uppgifter för en funktion med ansvar för nationell samordning av försörjningsberedskapen
- hur denna funktion ska förhålla sig till vissa andra aktörer med ansvar eller betydelse för försörjningsberedskapen

Innebörden av försörjningsberedskap

Med försörjningsberedskap avses verksamhet som syftar till att i fred och krig upprätthålla försörjning av varor och tjänster som är nödvändig för befolkningens överlevnad samt för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller att bidra till det militära försvarets förmåga.

Ett statligt ansvar i första hand

I betänkandet framgår att ansvaret för att planera och skapa en beredskap för samhällets mest nödvändiga varu- och tjänsteförsörjning i allvarliga krissituationer och höjd beredskap måste vila på staten i första hand. Samtidigt anförs att den verksamhet som bedrivs i flera företag, kommuner och regioner samt andra organisationer är avgörande för att upprätthålla grundläggande funktioner i samhället. Försörjningsberedskapen omfattar såväl statlig som privat, regional och kommunal verksamhet. Det anförs att förslagen kan väntas få konsekvenser för vissa statliga, regionala och kommunala myndigheter när det exempelvis gäller personalresurser, kompetensbehov, kontakter med näringslivet eller hantering av säkerhetsskyddsklassificerad information.

Inriktning på de viktigaste samhällsfunktionerna

I betänkandet anförs att det tar tid att bygga upp en väl fungerande försörjningsberedskap i alla berörda sektorer. Förslagen som redovisats är av långsiktig, utvecklande karaktär. På sikt ska förslagen kunna leda till att ändamålsenliga åtgärder vidtas i den omfattning som krävs för att bygga upp en stark försörjningsberedskap. Däremot anförs i betänkandet att det samtidigt är uppenbart att arbetet i vissa avseenden måste påbörjas oberoende av anförda förslag. I flera fall går det inte att vänta på att förslagen ska få genomslag innan arbete med att tillgodose uppenbara specifika behov inleds. Det är ett skäl till att försörjningsberedskapen inledningsvis behöver rikta in sig på de viktigaste samhällsfunktionerna och den samhällsviktiga verksamhet som bär upp dessa funktioner.

Förslagen i korthet

Finansieringsprinciper

I betänkandet föreslås följande finansieringsprinciper:

1. Staten bär huvudansvaret för försörjningsberedskapen. Staten ansvarar därför huvudsakligen för finansieringen av de åtgärder för att stärka försörjningsberedskapen som staten prioriterar och som inte är författningsreglerade.
2. Staten kan ersätta externa deltagare för betydande kostnader att delta i planerings- och övningsverksamhet som staten anordnar om det krävs för att säkerställa deras deltagande.
3. Enskilda och icke-statliga aktörer inklusive kommuner och regioner kan förväntas att på egen bekostnad upprätthålla en viss grundberedskap för att hantera mindre störningar i sin verksamhet.
4. För kommuner och regioner gäller den kommunala finansieringsprincipen för stadigvarande förändringar av det kommunala ansvaret. För aktivitetsbaserade åtgärder som kräver statlig styrning bör i stället riktade bidrag användas.
5. Företag ansvarar i normalfallet själva för finansieringen av författningsreglerade skyldigheter att vidta beredskapsåtgärder.

Nationell samordning av försörjningsberedskapen

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) föreslås bli ansvarig för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen. Den tillkommande verksamheten medför ett förslag om att MSB ska ombildas till en styrelsemyndighet och att det ska inrättas ett rådgivande organ, ett försörjnings-beredskapsråd, i myndigheten. För att möjliggöra en sammanhängande planering av försörjningsberedskapen föreslås att regeringen uppdrar åt MSB att i samråd med Försvarmakten precisera planeringsantaganden för försörjningsberedskapen.

Nationell försörjningsanalys

En av huvuduppgifterna för funktionen med ansvar för den nationella samordningen av försörjningsberedskapen föreslås vara att ta fram en nationell försörjningsanalys avseende Sveriges samlade behov av försörjningsviktiga varor och tjänster. Samråd med Försvarmakten ska ske i frågor som rör Försvarmaktens behov av civila resurser. Analysen ska innehålla förslag på åtgärder som behövs för att säkerställa samhällets tillgång till de varor och tjänster som identifierats. Den nationella försörjningsanalysen ska rapporteras till regeringen, vartannat år.

Kontaktpunkt för företag

Den nationellt samordnande funktionen föreslås tillhandahålla en kontaktpunkt dit företag kan vända sig för att få information eller vägledning om var de kan få information om produkt- och tjänstespecifika regler, certifiering och testning, licenser, dispenser och tillfälliga regelförenklningar för produktion av försörjningsviktiga varor och tjänster samt möjlighet till finansiellt stöd för innovation.

Beredskapslagring

Den nationellt samordnande funktionen föreslås beredskapslagra varor som är försörjningsviktiga och som inte omfattas av någon annan statlig myndighets ansvarsområde samt bedriva uppdragsverksamhet genom att tillhandahålla beredskapslagringstjänster åt statliga myndigheter. Uppdragsverksamheten ska finansieras med avgifter.

Upphandlingsstöd

Upphandlingsmyndighetens instruktion föreslås klargöra att myndighetens upphandlingsstöd ska bidra till att krisberedskaps- och totalförsvaraspekter säkerställs i upphandling av samhällsviktig verksamhet och sådan verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret.

Handelsflöden under största förhållanden

Regeringen föreslås ge Kommerskollegium i uppdrag att undersöka tänkbara åtgärder som kan säkerställa handelsflöden även under störda förhållanden.

Transporter i fredstida krissituationer och vid höjd beredskap

Den försörjningsanalys som Trafikverket får i uppgift att göra föreslås även omfatta transporter (transportörer och logistikcentrum).

Behovs- och försörjningsanalyser

Beredskapsmyndigheterna och vissa sektorsansvariga myndigheter enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap föreslås ta fram behovs- och försörjningsanalyser som ska ligga till grund för den nationella försörjningsanalysen avseende Sveriges samlade behov av försörjningsviktiga varor och tjänster.

Länsstyrelsernas analyser föreslås omfatta kommuners och regioners behov av försörjningsviktiga varor och tjänster och länsstyrelserna föreslås få en författningsreglerad möjlighet att begära in sådana uppgifter från kommuner och regioner.

För att möjliggöra för beredskapsmyndigheterna att få del av nödvändig information från näringsidkare för sitt analysarbete föreslås att samtliga beredskapsmyndigheter med undantag för Säkerhetspolisen blir så kallade totalförsvarsmyndigheter och att lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen utökas till att även omfatta planeringen av försörjningsberedskapen.

I betänkandet framgår att den särskilt utsedda utredaren bedömt att arbete med att analysera företags leveransförmåga bör utföras av försörjningsanalysmyndigheter. De sektorsansvariga myndigheterna har redan uppgiften att inom sina beredskapssektorer leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap, samt verka för att samverkan med näringslivet sker i den utsträckning det behövs.¹ De sektorsansvariga myndigheterna bör därför inom ramen för sitt ansvar kontakta företag och inleda dialoger om företagets förutsättningar för leverans av försörjningsviktiga varor och tjänster.

Syftet med behov- och försörjningsanalyser

Förslag om behovs- och försörjningsanalys innebär en ordning där behoven av försörjningsviktiga varor och tjänster kartläggs och analyseras av samtliga beredskapsmyndigheter, samt på lokal och regional nivå av länsstyrelserna. Beredskapsmyndigheterna ska även identifiera företag som bedriver samhälls- respektive totalförsvarsviktig verksamhet inom myndigheternas respektive ansvarsområden. Tillgången till dessa varor och tjänster kartläggs och analyseras sedan i försörjningsanalyser av de sektorsansvariga myndigheterna i vissa beredskapssektorer. Dessa sammanställs sedan till en nationell, sektoröverskridande försörjningsanalys av den nationellt samordnande funktionen, som också gör försörjningsanalys av sådana varor och tjänster som inte omfattas av någon statlig myndighets ansvarsområde (övriga varor och tjänster). När eventuella skillnader mellan behov av och tillgång till försörjningsviktiga varor och tjänster i olika situationer klarlagts, ska försörjningsanalysen kunna resultera i en bedömning av vilka brister som finns i försörjningsförmågan.

Utredarens har sammanställt några exempel på brister som genom försörjningsanalys potentiellt skulle kunna identifieras:

- bristande beredskapslagring av en insatsvara för primärproduktion av livsmedel,
- bristande förmåga att ställa om produktion till ett visst läkemedel,
- behov av förändringar i beredskapslagstiftningen för att möjliggöra ändamålsenligt agerande inför och vid höjd beredskap,
- bristande transportförmåga av bränsle/drivmedel till vissa delar av landet,

¹ 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

- luckor eller otydligheter i ansvarsfördelningen mellan statliga myndigheter,
- brister i ansvarsfördelningen mellan stat och kommun när det gäller beredskapslagring,
- bristande skalskydd för viktiga distributionspunkter.

Försörjningsanalysen ska genom att generera sammanhållna analyser och bedömningar ge ett tillräckligt underlag för att besluta om vilka åtgärder som behövs för en stärkt försörjningsberedskap.

Försörjningsanalysmyndigheter

Förslaget är att arbetet med försörjningsanalyser ska utgå från den myndighetsstruktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar som började gälla den 1 oktober 2022 men begränsas till följande beredskapssektorer:

<i>Beredskapssektor</i>	<i>Sektorsansvarig myndighet</i>
<i>Elektroniska kommunikationer och post</i>	Post- och telestyrelsen
<i>Energiförsörjning</i>	Energimyndigheten
<i>Finansiella tjänster</i>	Finansinspektionen
<i>Hälsa, vård och omsorg</i>	Socialstyrelsen
<i>Livsmedelsförsörjning och dricksvatten</i>	Livsmedelsverket
<i>Transporter</i>	Trafikverket

Förslaget innebär att de sektorsansvariga myndigheterna för dessa beredskapssektorer blir försörjningsanalysmyndigheter och därmed får till uppgift att göra försörjningsanalyser för respektive beredskapssektor. Arbetet ska ske i samverkan med övriga myndigheter som ingår i beredskapssektorn. Grunden för analysarbetet utgörs av de behovsanalyser som beredskapsmyndigheterna ska ta fram. Behoven i kommuner och regioner ska fångas upp i länsstyrelsernas arbete med behovsanalyser.

Rapportering av analyserna

Arbetet med behovs- och försörjningsanalyser ska bedrivas kontinuerligt. Rapportering föreslås ske vartannat år. Behovsanalyserna ska skickas till de sektorsansvariga myndigheterna vid samma tidpunkt som beredskapsmyndigheterna redan i dag är ålagda att rapportera sina risk- och sårbarhetsbedömningar, i slutet av september månad varje jämnt år. De sektorsansvariga myndigheternas försörjningsanalyser, som ska baseras på behovsanalyserna, ska rapporteras ett år senare till MSB och Regeringskansliet.

Länsstyrelsernas behovsanalys

Länsstyrelsernas behovsanalys ska omfatta behoven av försörjningsviktiga varor och tjänster i den egna verksamheten samt i kommunerna och regionerna inom länet. Analysen ska även innehålla uppgifter om vilka näringsidkare som är nödvändiga för försörjningen på lokal och regional nivå. Förslaget att länsstyrelsens ska ha till uppgift att ta fram en behovsanalys och rapportering föreslås regleras i nya lydelse i fråga om förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap från och med 1 januari 2025. Det är i första hand utifrån det geografiska områdesansvaret som länsstyrelserna gör behovsanalys, och inte utifrån sin roll som beredskapsmyndighet i sektor Livsmedelsförsörjning och dricksvatten eller Räddningstjänst och skydd av civilbefolkningen.

I betänkandet föreslås att länsstyrelserna rapporterar sina behovsanalyser direkt till de sex försörjningsanalysmyndigheterna, respektive den nationellt samordnande funktionen avseende sådana varor och tjänster som inte faller in i någon av de sex sektorer för vilka försörjningsanalyser ska göras.

Informationsskyldighet

Länsstyrelsernas behovsanalyser föreslås inkludera behoven av försörjningsviktiga varor och tjänster hos kommunerna och regionerna. Det förutsätter att länsstyrelserna har möjlighet att få del av sådana uppgifter. En utökad uppgiftsskyldighet för myndigheter under regeringen och för kommuner och regioner föreslås. Statliga myndigheter under regeringen – med vissa undantag – föreslås vara skyldiga att på förfrågan från någon av de myndigheter som ska göra försörjningsanalyser lämna information om sina behov av försörjningsviktiga varor och tjänster. Kommuner och regioner föreslås vara skyldiga att på förfrågan från länsstyrelsen i det egna länet lämna den information om behoven av försörjningsviktiga varor och tjänster på kommunal och regional nivå som länsstyrelserna behöver för att kunna fullgöra sina uppgifter enligt förslagen om behovsanalys och uppgifter om företag som är av betydelse för försörjningen på lokal och regional nivå.

Skyldighet för kommuner och regioner att på begäran av länsstyrelsen lämna information om sina behov av försörjningsviktiga varor och tjänster, samt att lämna information om vilka näringsidkare som är nödvändiga för försörjningen av viktiga samhällsfunktioner på lokal och regional nivå, föreslås regleras i lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Vidare föreslås att MSB får rätt att meddela närmare föreskrifter om uppgiftsskyldigheten.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och servicenämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 november 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret konstaterar att ändamålet att trygga försörjningen av varor och tjänster inom samhällsviktiga funktioner ligger i linje med kommunfullmäktiges budget för år 2023 med mål för verksamhetsområdet Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden.

Stadsledningskontoret bedömer att de förslag som presenteras i betänkandet ämnar stärka samhällets förmåga att upprätthålla den försörjning av varor och tjänster som är nödvändig för befolkningens överlevnad, för att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna eller för att bidra till det militära försvarets förmåga. Stadsledningskontoret delar betänkandets anförande att försörjningsberedskap i första hand är ett statligt ansvar.

Stadsledningskontoret kan konstatera att den nationella försörjningsberedskapsanalysen ska baseras på sektorsvisa försörjningsanalyser inom avgränsade beredskapssektorer. Behoven på regional och lokal nivå ska enligt förslaget omhändertas med stöd av länsstyrelserna. Med denna ansvarsfördelning gör stadsledningskontoret bedömningen att det vilar ett stort ansvar på länsstyrelserna som förväntas ha förmåga att bland annat omhänderta kommunerna behov och förmedla dessa till ansvariga försörjningsanalysmyndigheter. Stadsledningskontoret förmodar att länsstyrelserna kommer att efterfråga omfattande rapportering från kommunerna för att kunna fullfölja föreslagna uppgifter.

Stadsledningskontoret drar slutsatsen att det är upp till sektorsansvariga myndigheter att inleda dialoger om företagens förutsättningar för leverans av försörjningsviktiga varor och tjänster. Stadsledningskontoret ställer sig positiv till att det åvilar sektorsansvariga myndigheter att inom ramen för sitt ansvar kontakta företag och inleda dialoger om företagens förutsättningar för leverans av försörjningsviktiga varor och tjänster.

Stadsledningskontoret kan konstatera att förslaget om den utökade informationsskyldigheten innebär att kommuner ska lämna information om samhällsviktiga näringsidkare på lokal och regional nivå. Stadsledningskontoret gör bedömningen att klargörande krävs för att kommuner ska kunna fullgöra sitt åtagande. Samtidigt vill stadsledningskontoret särskilt poängtera att skyldigheten endast kan innefatta sådan information som kommunen har rådighet över, såsom kommunens egen verksamhet som drivs på entreprenad eller näringsidkare som levererar varor och tjänster till stadens verksamheter. Stadsledningskontoret anser att det är rimligt att anta att näringsidkare som levererar samhällsviktiga varor och tjänster verkar på en nationell eller internationell marknad och har en relativt svag förankring på lokal nivå. Istället för ett underifrånperspektiv som presenteras i förslaget, anser därför stadsledningskontoret att föreslagna försörjningsanalysmyndigheter först bör genomföra en nationell kartläggning av

behov inom respektive beredskapssektor, som sedan kan kompletteras med regionala och lokala behov inom respektive beredskapssektor.

Stadsledningskontoret kan konstatera att förslaget om att kommuner får en utökad informationsskyldighet gentemot länsstyrelserna kommer att innebära att berörda aktörer behöver utveckla nya samverkansformer och arbetssätt för att möta legala krav och verkställighetsföreskrifter. Stadsledningskontoret delar utredarens slutsats att förslaget om att kommuner får en utökad informationsskyldighet gentemot länsstyrelserna kan medföra ett ökat behov av personalresurser och ett utökat kompetensbehov hos såväl kommuner som länsstyrelser. Stadsledningskontoret anser att det är rimligt att länsstyrelserna ska återkoppla sammanställda behov och behov av åtgärder på lokal nivå till kommunerna.

Stadsledningskontoret bedömer att föreslagna krav på informationsdelning mellan offentliga aktörer kräver en stor medvetenhet om säker informationshantering, samt ställer särskilt höga krav på berörda aktörers förmåga att hantera egen och andras säkerhetsskyddsklassificerade information. Detta kan i sin tur innebära ett ökat resursuttag för att säkerställa ett korrekt och ett säkert förfarande.

Stadsledningskontoret noterar att det i betänkandet konstateras att det i stor utsträckning saknas en myndighet med ett ansvar för att tillgodose totalförsvarets behov av transporter under kriser och i krig. Därför föreslås att den försörjningsanalys som Trafikverket får i uppgift att göra även ska omfatta transporter (transportörer och logistikcentrum). Stadsledningskontoret vill särskilt påtala vikten av att kommunernas behov av transport och logistik omhändertas av Trafikverket. På uppdrag av Stockholms stads verksamheter genomförs närmare 4500 samhällsviktiga transporter varje dag inom kommunen, det innefattar bland annat transporter av livsmedel. I övrigt vill stadsledningskontoret lyfta vikten av att klargöra innebörden av förslagen i förhållandet till förfogandelagens bestämmelser avseende ombesörjandet av transporter och transportmedel.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till förslaget om att Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd ska bidra till att krisberedskaps- och totalförsvarsaspekter säkerställs i upphandling av samhällsviktig verksamhet och sådan verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret. Stadsledningskontoret förutsätter att stödet riktas brett och även innefattar stöd till kommuner.

Stadsledningskontoret noterar att förslaget om att den nationellt samordnade funktionen får i uppgift att upprätta och upprätthålla statliga beredskapslager omfattar varor som inte omfattas av någon annan myndighets ansvarsområde, samt lagerhållning åt andra statliga myndigheter. Det anförs samtidigt att den nationellt samordnade funktionen också kan bistå andra myndigheter med kunskap och information i frågor som rör beredskapslagring.

Stadsledningskontoret ifrågasätter utredarens utgångspunkt att avgränsa sig från andra offentliga aktörers behov, huruvida regioner och kommuner bör få beredskapslagra hos den nationellt samordnade funktionen eller bistå med kunskap

och information. Stadsledningskontoret menar att det är av största vikt att i framtida försörjningsanalyser beakta kommuner och regioner behov av varor och tjänster, kunskap och information samt dimensionera lagerhållningen för att säkerställa försörjningen av samhällsviktiga varor och tjänster på kommunal och regional nivå.

Stadsledningskontoret vet att utredningen varit avgränsad från att dimensionera försörjningsberedskapen och att uppskatta kostnader för den framtida försörjningsberedskapen. Stadsledningskontoret ser däremot fram emot framtida klargörande om dimensionering av samhällsviktiga varor och tjänster.

Stadsledningskontoret vill påtala att utredningen inte klargör ansvarsfördelningen mellan offentliga aktörer fullt ut. I betänkandet anförs att offentliga aktörers ansvarsområden i vissa fall behöver förtydligas. Stadsledningskontoret instämmer i utredarens slutsats och efterfrågar klargörande hur långt kommunens ansvar sträcker sig avseende försörjningsberedskap. Mot bakgrund av förslaget om att försörjningsberedskap i första hand är ett statligt ansvar och att den nationellt samordnande funktionen ska stödja statliga myndigheter med beredskapslager bedömer stadsledningskontoret att det krävs ytterligare förtydligande.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till utredarens slutsats i frågan om den kommunala finansieringsprincipens tillämpning. Stadsledningskontoret delar utredarens förslag att kommuner bör upprätthålla en viss grundberedskap för att hantera mindre störningar i sin verksamhet.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det i kommunfullmäktiges budget 2023 framgår att flera nämnder ska planera för att stadens förskolor och skolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn, elever och personal under flera dygn, samt att planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn. Vidare kan stadsledningskontoret konstatera att det framgår av kommunfullmäktiges budget 2023 att servicenämnden under ledning av kommunstyrelsen i samarbete med flera nämnder ska utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga.

Stadsledningskontoret kan konstatera att de uppdrag som åligger stadens berörda nämnder omfattar försörjningsberedskap för mindre störningar i fredstida kriser. Stadsledningskontoret bedömer att Stockholms stads försörjningsberedskap överensstämmer med utredarens förslag om att kommuner ska ha en viss grundberedskap för att hantera mindre störningar i verksamheten.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Serviceämnden

Serviceämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 oktober 2023 följande.

Serviceämnden beslutar att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Serviceförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 oktober 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Att ha en modell för en samlad nationell försörjningsanalys anser förvaltningen vara rätt väg framåt för Sveriges förmåga att upprätthålla en nödvändig försörjning vid frestida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig.

Serviceförvaltningen anser även att det är naturligt att det är MSB som föreslås få ansvaret för den nationellt samordnade funktionen.

Att utredaren föreslår att Upphandlingsmyndighetens upphandlingsstöd även ska bidra till att ge stöd och vägledning i upphandling av samhälls- och totalförsvarsviktig verksamhet bedömer serviceförvaltningen vara värdefullt.

Serviceförvaltningen tycker det är positivt att förslaget bygger vidare på strukturen för beredskapssektorer som började gälla 2022.

Statliga myndigheter med ansvar inom en eller flera viktiga samhällsfunktioner och vars verksamhet har särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret ska enligt förordning vara beredskapsmyndigheter.

Beredskapsmyndigheterna ska särskilt

- samverka med varandra,
- samverka med berörda länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser i deras roll som geografiskt områdesansvariga myndigheter,
- samverka med de övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner, sammanslutningar och näringsidkare som är berörda,
- samverka med Försvarmakten avseende behovet av stöd till det militära försvaret,

Beredskapsmyndigheterna har sorterats in i tio så kallade beredskapssektorer. Respektive beredskapssektor leds av en sektorsansvarig myndighet.

För att möta den generella ambitionshöjningen för civilt försvar och den nya myndighetsstrukturen har Stockholms stad påbörjat en ny struktur och sektorsorganisation för stadens arbete med civil beredskap. Syftet är att skapa organisatoriska förutsättningar och en tydlig ansvarsfördelning som bidrar till en sammanhållen, ändamålsenlig och verksamhetsfokuserad beredskapsplanering i hela staden.

På så sätt speglar staden den nationella strukturen för civil beredskap. Serviceförvaltningen är utsedd till att vara sektorsansvarig förvaltning för beredskapsområde Livsmedelsförsörjning och dricksvatten.

På nationell nivå är Livsmedelsverket sektorsansvarig myndighet för Livsmedelsförsörjning och dricksvatten. I sektorn ingår Länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Statens jordbruksverk och Statens veterinärmedicinska anstalt.

Förvaltningen anser att förslagen i "En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50)" ger förutsättningar för goda samarbeten och erfarenhetsutbyten inom beredskapssektorerna och mellan region och kommun.

Serviceförvaltningen har ett av kommunfullmäktige utpekat uppdrag gällande centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga. Inom ramen för uppdraget genomför serviceförvaltningen nu en utredning avseende etablering av ett centralt omsättningslager för vissa utvalda livsmedel och förbrukningsvaror. Utredningen utgör beslutsunderlag för inriktning av etableringen.

Serviceförvaltningens pågående utredning är i linje med utredarens förslag att beredskapslagringen bör ske nära den ordinarie försörjningskedjan så att existerande och ordinarie distributionskanaler användas. Serviceförvaltningens existerande organisation för upphandling och inköp kommer därför vara en viktig part i beredskapslagring så att kompetens och de arbetssätt som redan finns nyttjas effektivt.

Den statliga utredningen fastslår att Beredskapslagring i första hand och när det är lämpligt ske genom omsättningslagring. Detta innebär att varor lagerhålls en tid innan de används. Serviceförvaltningen instämmer i utredarens förslag och har i den egna utredningen föreslagit att omsättning bör ske genom att utvalda verksamheter utses att delta i omsättningen av lagrets produkter när så behövs. Serviceförvaltningen bedömer att en sådan metod för omsättning är kostnadseffektiv och ger en större rådighet i att förutse hur mycket material som kan omsättas vid varje tillfälle.

Utredaren konstaterar att beredskapslagring är förenat med vissa risker och utmaningar och att det finns uppenbara osäkerheter i arbetet med att dimensionera lagren. Beredskapslagring medför behov av kontroll och uppföljning vilket inbegriper bland annat inventering, besiktning av lagerlokaler, systemstöd och transportmöjligheter. Omfattningen av denna kontrollverksamhet beror till viss del på hur beredskapslagringen utformas och dimensioneras, men utredaren konstaterar att hur beredskapslagringen än utformas kräver verksamheten omfattande resurser, i första hand personal.

Utredaren konstaterar vidare att omfattande investeringar kan krävas när beredskapslagren upprättas. Resurser behöver läggas på inköp av varor, inventering av befintlig infrastruktur för lagerhållning, upphandling av lagerkapacitet, nybyggnation och installation av it-system med mera. Därefter medför drift och underhåll löpande kostnader. Serviceförvaltningen instämmer med de risker,

utmaningar och kostnadspåverkan beredskapslagringen har för en kommun och avser att bedöma och konkretisera dessa faktorer vidare i det uppdrag om beredskapslagring förvaltningen har för stadens räkning. Serviceförvaltningen anser att utredningen kan förtydligas vad avser hur kommuners eventuella ansvar för beredskapslagring förhåller sig till den kommunala finansieringsprincipen.

Utredaren föreslår att genom regelbunden process för utvärdering, prioriteringar och förslag till beredskapslagring inom ramen för försörjningsanalyser kan försörjningsberedskapen stegvis förstärkas över tid och utvecklas eller omvärderas vid behov. Serviceförvaltningen instämmer i att den stegvisa förstärkningen av försörjningsberedskap är nödvändig i syfte att säkra organisation, kvalitet och kostnadskontroll.

Generellt anser förvaltningen att remissen "En modell för svensk försörjningsberedskap (SOU 2023:50)" ligger rätt i tiden. Flertalet utredningar och initiativ pågår samtidigt, alla i syfte att stärka Sveriges motståndskraft. Därför är utredningens förslag om att ha en modell välkommet, för att skapa tydligare styrning inom området. Serviceförvaltningen vill dock påtala vikten av att det för kommuner skapas tydlighet avseende ansvar och omfattning för den svenska försörjningsberedskapen i relation till den kommunala finansieringsprincipen.